

محل مطبعه و اداره :

جفال اوغلنده امنيت

صندوغى جوارنده

شنگول يقوشنده

۲۲ نومرو

مستطابق

امطارد :

مسلکمزہ موافق آثار

جدیدہ مع الممنونیه

قبول اولنور

درج ایدله یین آثار اعاده اولنماز

دیر ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات ، تاریخ ، سیاست ، و بالخاصه احوال و شئوہ اسلامیه در بحث ایدر و لطفه ده بر نشر اولنور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

در سعادتده نسخہ سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

قیرلہ دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی

۲۰ غروش فضلہ آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلغی	غروش
۶۵	۳۵	۳۵
۶۵	۳۵	روبله
۱۷	۹	فرائق

عدد : ۱۱۴

۸ ذی القعدہ پنجشنبه ۲۸ تشرین اول ۳۲۶

بشنجی جلد

مکاتیب

کاشغری:

آسیای وسطی تورک‌لرینک ثروت عظیمه و خدمات ملیه ایله مشهور کبار رجالدن حسین موسی بای افندی حضرتلری « صراط مستقیم » اداره‌خانه‌سینه لطفاً بر مکتوب کونده‌ره‌رک اورا احواله دایر بیان معلومات بویورمش اولدقلرندن مذکور مکتوبک بعض اقسامنی عیناً اشاغی‌یه درج ایدیوروز :

کاشغر چین مملکت‌سنددر . چینک تشکیلات‌سیاسیه و اقتصادیه‌سی، یاقین زمانه قدر اوروپاننک بکزه‌مزدی . قانون و نظام والیرک شخصیه تبدیلی . لکن بویاقینلرده ، اصلاحات اجرا ایده‌رک، اوروپا اصولیه تعظیم مملکت تشبیه بولنیورلر ، لکن تماماً موفق اولامیورلر ، زیرا ارباب علم و معرفت آزدر .

برسنه‌دنبری بزم حوالیده هر شهره برر مکتب ابتدائی تأسیس اولندی . حکومت چوجق‌لری جبراً مکتبه آلدیریور .

کاشغر اهالیسی پک‌جاهلدر : درت میلیونه قریب بو مسلمانلرک ، یکی یازیلدش کتابلری ، غزته‌لری ، رساله‌لری ، مطبعه‌لری یوقدر . کمال تأسقله بیان ایدرزکه علمامزده دخی هنوز دین ، وطن و ملت اندیشه‌سی یوقدر ، علمامز وقف ایرادیهلر تأمین معیشت ایده‌رک ، امام و خطیب اولمقدن باشقه برشی دوشنمیورلر .

کاشغر علماسی ، امام و خطیب‌لردن باشقه برقاضی ، برمفتی و برده اعلم‌دن عبارتدر ، کاشغرده شیخ‌الاسلام یوقدر . قاضی ، مفتی و اعلمک ایشی ، حاکمک ، یعنی مدعی و مدعی علیه آراسنده احقاق حق ایله‌مک و بوکا مقابل اولردن پاره آلمقدن ، بو رؤسای ملت ، احوال ملیه‌یه دائر اصلا قایغو چکمز لر ...

چینجه او قودیلن مکاتبده ، مسلمان چوجق‌لرینه تربیه دینه و ملیه و یرمک اوزره هیچ بر معل تعیین اولنم‌مشددر . نه علما و نه اغنیا آراسنده معل تعیینی لزومی هنوز اکلاشیلمه‌مشددر .

حال بویله دوام ایدرسه ، کاشغر اهالیسنک عاقبتی حقدنه پارلاق امیدلرده بولونیه‌ماز . مع‌ما فی‌اهالی طبعاً غنی دکلدر . مدققلر ، چوجق‌لریمزک ذکاسنی مدح ایدیورلر . لکن ، یازیق که اولری دوشونن ، استقبال ملتی تفکر ایدن یوقدر ...

صراط مستقیم . — احوال اجتماعیه‌نک تنقیدی اصلاحات اجتماعیه‌نک مقدمه‌سیددر .

یوقاریده مندرج مکتوب ، احوال محلیه‌یی پک قراقلق رنکارله تصویر ایدیورسه‌ده ، بز بونی ارزوی شدید اصلاحک باشلانغی صفقیله تلقی ایده‌رک ، کاشغری قرداشلریمزک آتی ضیادارندن اصلا نوید اولمیوروز .

مطبوعات

پروتستو متینغنک اوروپا مطبوعاتنده

عکس صداسی

ایران و دولت عثمانیه احراری طرفندن انکلتزه‌نک ایرانده انسانیت و حقوق بین‌الدوله مغایر اولان حرکتی عالم‌مدنیه قارشى پروتستو ایتک ایچون اوده‌ئون تیاتروس‌سندده عقد اولنان اجتماعک عکسی ، بوتون جهان مطبوعاتنده طنین انداز اولدی . متینغ هیئت ، آلمانیا امپراطورینه بر تلغرافنامه چکمش اولدیغندن ، روسیه — انکلتزه حرکات غدارانه‌سینه قارشى آلمانیا به‌استناد ایتک آماللی اظهار ایله‌دیکنندن آلمان غزته‌لری شرق اسلامی‌یه اظهار محبتده بالطبع قصور ایتدیله . حتی بعضلری مثلاً « پوست » مذکور متینغی افکار اسلامی‌نک مهم برترجانی عد و اعتبار ایله‌رک شوسط‌لری یازدی :

(اتفاق مثاک ، عالم اسلامک حالت‌حاضره روحیه‌سندن استفاده‌یه شتاب ایله‌مه‌لی و ایرانک تقسیمه اصلا مساعد ایتمه‌ملیدر)

انکلیز مطبوعاتنک محافظه‌کارلری ، لیبرال قاینه‌نک حرکتی تصویب ایتدکلری حالده اصل قاینه‌نک مروج افکاری اولمق اقتضا ایدن حریت‌پور مطبوعات ، متینغ اوزرینه ، اوتهدنبری دوام ایدن تنقیداتی تشدید ایادی .

متینغه ، انکلیزلر قدر ، بلکه آنلردن ده‌ا زیاده قیزان ، ایرانک قسم شمالی‌سینه چوللاشمش اولان روسیه‌نک مطبوعاتی اولدی . محافظه‌کار روس غزته‌لری ، همان هرکون متینغدن بحث ایتدکلری حالده حنجلرینی آلامیورلر . حتی بمضاری متینغک اهمیتنی اکسیلتمک ایچون یهودیلر تشبیه منعقد اولدیغنی اوکه سوریورلر ، بعضلری ده شیعی ایله سنی اختلافی مبالغه‌لرله ایضاح و تشریح اوغراشهرق ایرانی قرداشلریمزله بزعمانیلری یکدیگریمزدن تنفیرو تبریده چالیشیورلر . نصرانی محررلرک ، ایکی مذهب اسلامی‌یه ایضاح و سالک‌لرینه ارشاده‌سی ایدر کور و نمه‌لری ، انسانک پروتستو متینغک عکس حدتی دکل ، کوله‌جکنی کتیریور . بزم کوله‌جکمز کلیور ، اما شمال قومشولریمز جدأ حدتلی :

« بو متینغک شکل ظاهریسی ، عجمستانک کسب انتظام ایله ترقی ایتمه‌سینه مانع اولان روسیه و انکلتزه‌نک حرکانه اعتراض ایتمکدی ؛ لکن ، بر طاقم خطیب و عرض‌حالیلر یغنی اولان بو اجتماع مقصد حقیقیسی آلمانیا به اظهار محبتدن عبارتدی . متینغی یهودیلر آئنده بولنان بر غزته طویل‌امشدی الخ هیچ‌ده جدی بر غزته‌نک باش مقاله‌سینه یاراشامیه‌حق بوصاحمه‌لردن صوکره ، « نووویه وره‌میا » ، خارجیه‌سنی پک چوجق ظن ایتدیکی عثمانی رجال دولتی شو سوزلرله قاندرمق ایستیور :

« عثمانی حکومت حاضره‌سی باشنده بولونانلر ، روسیه‌نک صرف آلتون دوستلغنه آوستریا و آلمانیا‌نک ساخته سندلرینی ترجیحه میال کورینیورلر . لکن بوده نهایت کندیلرینک بیله‌جکی بر ایش . »

بزم ناظرلر ، بو پترسبورغ غزته‌جیسنک ظنی قدر هر شیدن بی بهره بولنسلر بیله روسیه‌ده صرف آلتونک هیچ تداولده بولنمایوب هر ایشک قائمه ایله قائم اولدیغنی اولسون کوره‌مزلریمیدی ، صانکه ...